

DANSK FLEXICURITY I KRISE?

THOMAS BREDGAARD

CENTER FOR ARBEJDSMARKEDSFORSKNING VED AALBORG UNIVERSITET

FORSKARSEMINARIUM I UMEÅ 2016

14 JANUAR 2016

AALBORG UNIVERSITET

Hvad er "flexicurity"?

1. En politisk strategi
2. En tilstand på arbejdsmarkedet
3. En analytisk ramme til at beskrive og sammenligne arbejdsmarkeder

Kilde: T. Wilthagen & F. Tros (2004, s. 170): "The Concept of 'Flexicurity' – A New Approach to Regulating Employment and Labour Markets", Transfer, 2/04.

Flexicurity som analytisk ramme (Wilthagen matrixen)

	Jobsikkerhed	Beskæftigelsesikkerhed	Indkomst-sikkerhed	Kombinations-sikkerhed (arbejde/livs balance)
Numerisk fleksibilitet				
Funktionel fleksibilitet				
Arbejdstids-fleksibilitet				
Lønfleksibilitet				

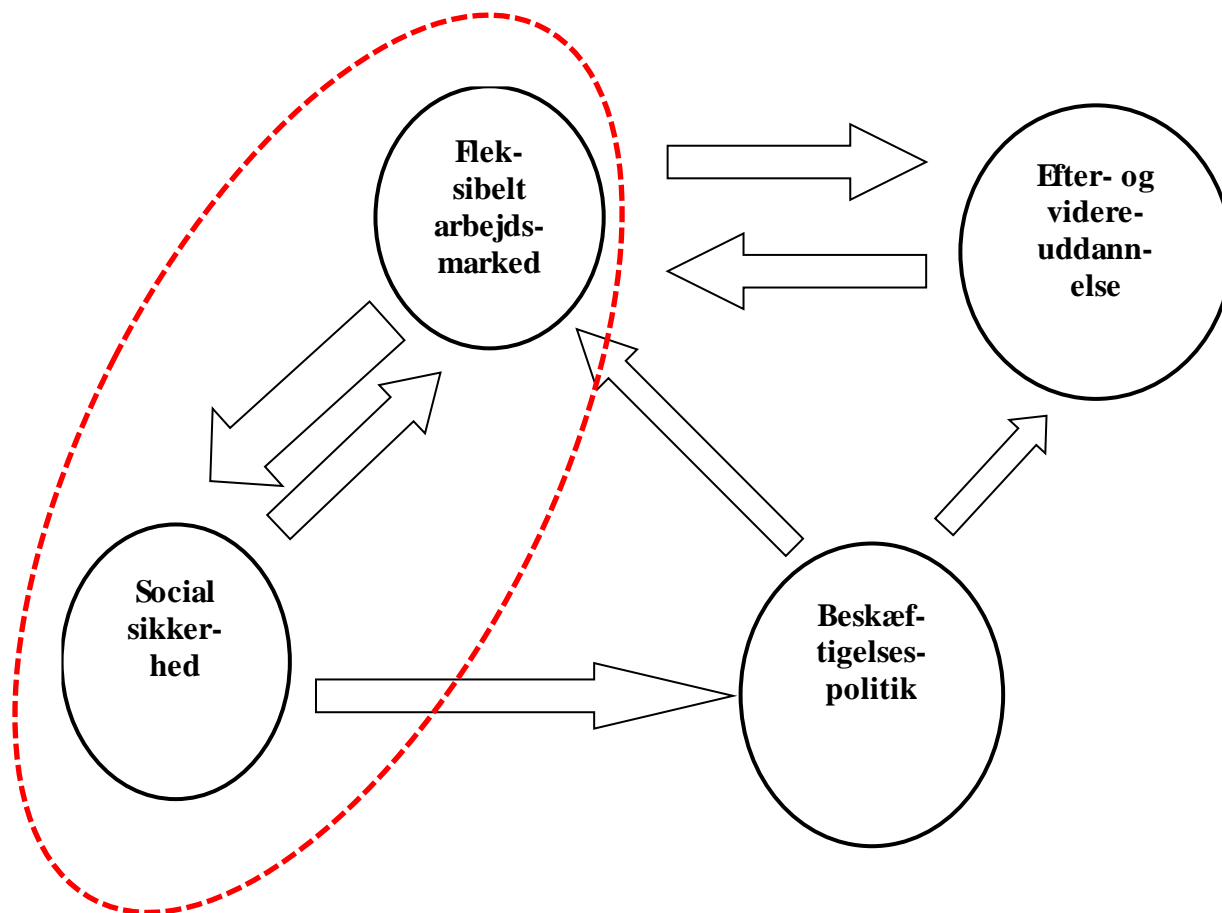
Kilde: T. Wilthagen & F. Tros (2004): "The Concept of 'Flexicurity' – A New Approach to Regulating Employment and Labour Markets", Transfer, 2/04.

Flexicurity som analytisk ramme (Wilthagen matrixen)

	Jobsikkerhed	Beskæftigelsesikkerhed	Indkomst-sikkerhed	Kombinations-sikkerhed (arbejde/livs balance)
Numerisk fleksibilitet		Danmark	Danmark	
Funktionel fleksibilitet	Sverige (?)			
Arbejdstids-fleksibilitet	Sverige (?)			
Lønfleksibilitet				

Kilde: T. Wilthagen & F. Tros (2004): "The Concept of 'Flexicurity' – A New Approach to Regulating Employment and Labour Markets", Transfer, 2/04.

Den danske version af "flexicurity"

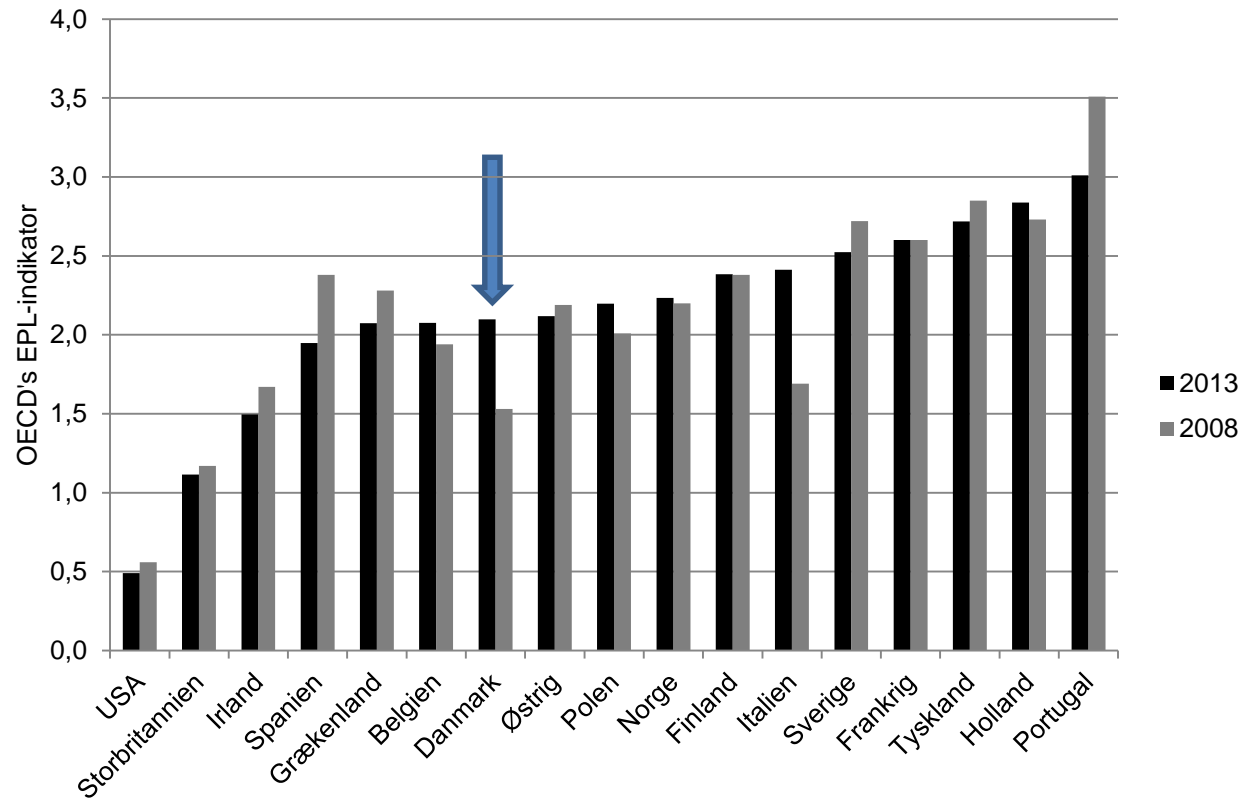
Kort- og langsigtede udfordringer for dansk flexicurity

- Den globale finansielle krise har skabt stigende utryghed og usikkerhed på arbejdsmarkedet
 - Beskæftigelsen faldt med ca. 200.000 personer (10 % af den samlede beskæftigelse) fra 2008-2011.
 - Den registrerede ledighed blev tredoblet, ca. 50.000 til 150.000 fuldtidspersoner fra 2008-2011.
- Dagpengereform fra 2010 reducerer indkomstsikkerheden
 - Halvering af dagpengeperioden fra 4 til 2 år
 - Fordobling af genoptjeningskravet fra 26 til 52 ugers ordinært arbejde
 - Reformen rammer langt flere end forudsagt (ca. 50.000 personer mister dagpengeretten fra 2013-2015)
 - Trygheden i dagpengesystemet forsøgt genoprettet fra 2012 (midlertidig forlængelse, "akutstillinger", uddannelsesydelse, arbejdsmarkedsydelse, kontantydelse)
 - Fleksibel genoptjening af dagpengeret (reform oktober 2015) og tilskyndelse til at søge kortvarige "småjobs"
- Faldende nettokompensationsgrad (fradrag 0,3 procent/årligt og manglende pension til overførselsmodtagere)
- Flere lønmodtagere dækkes af bedre ansættelsesbeskyttelse gennem funktionærlovgivning

Dansk flexicurity i ubalance?

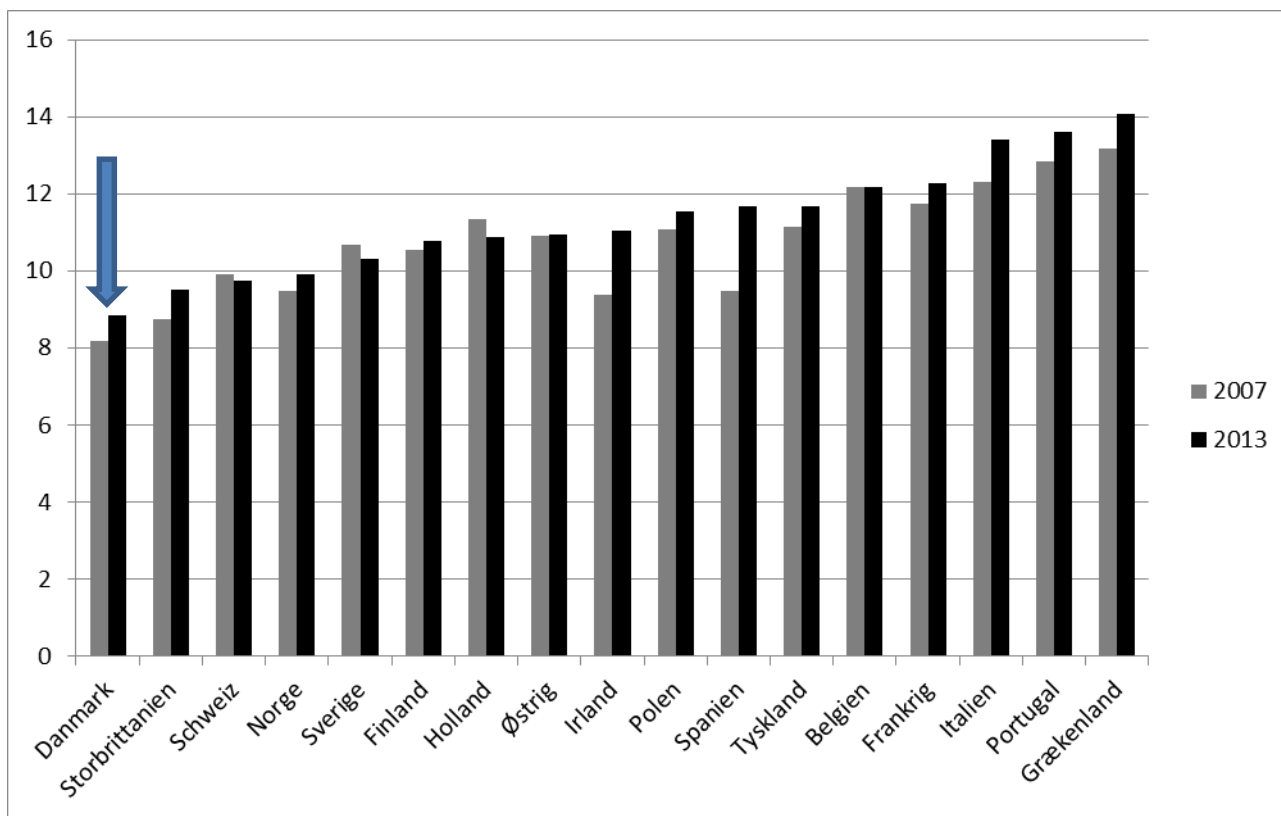
	Antagelser	Udfordringer
Det fleksible arbejdsmarked og det sociale sikkerhedsnet	Det sociale sikkerhedsnet (fx dagpenge) understøtter et mobilt arbejdsmarked	Gradvis udhuling af indkomstsikkerheden i dagpengesystemet
		Fald i antal arbejdsløshedsforsikrede
		Svækkelse af fagbevægelsen
	Fagbevægelsen afholder sig fra krav om bedre ansættelsesbeskyttelse	Fagbevægelsen kræver bedre ansættelsesbeskyttelse
		Flere lønmodtagere er dækket af "funktionærlignende" vilkår
	Arbejdsgiverne støtter et generøst og statsligt finansieret forsørgelsessystem	Arbejdsgiverne kræver nedskæringer i forsørgelsesordninger

Ansættelsesbeskyttelse

Beskyttelse af ordinært ansatte mod afskedigelse i en række OECD-lande i 2013

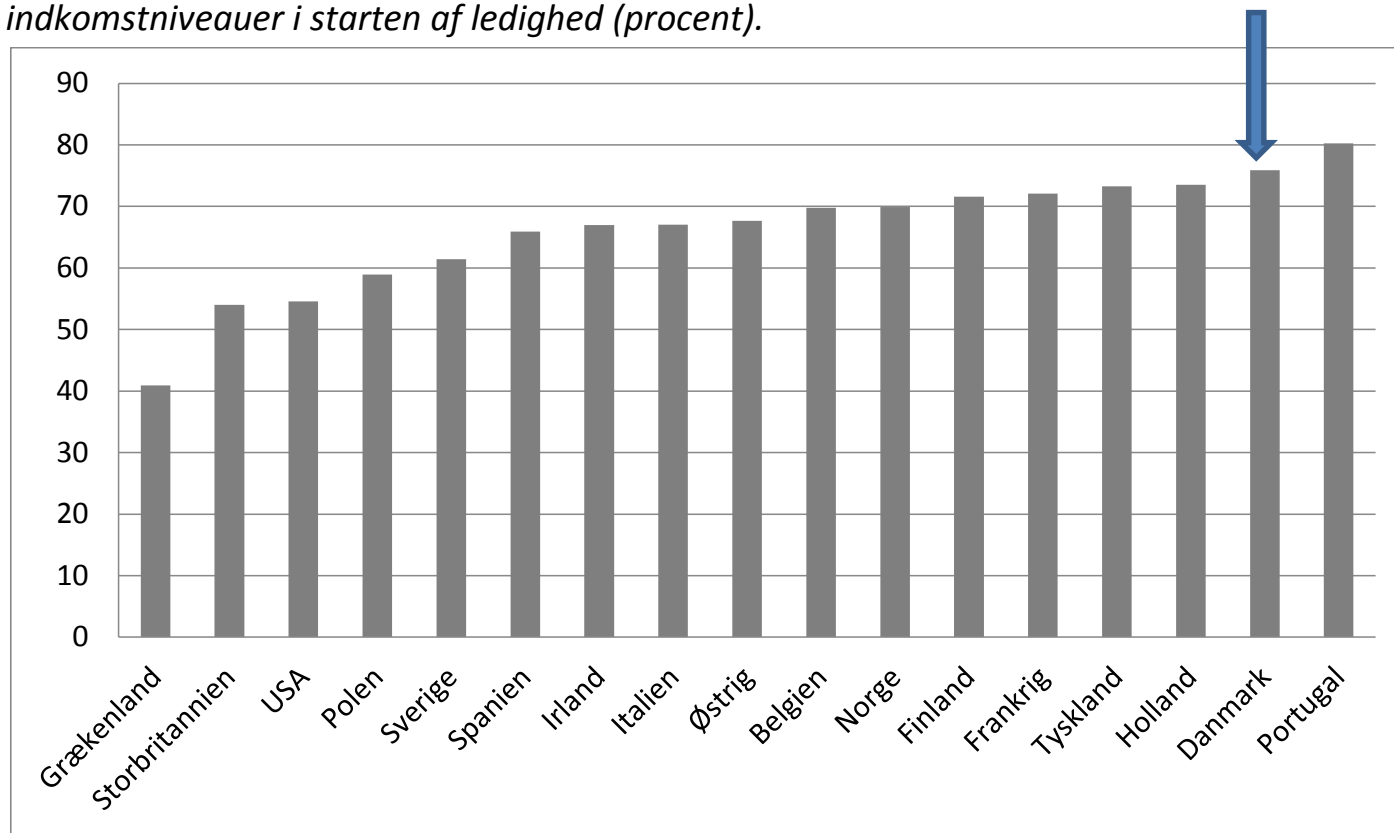
Anciennitet (job tenure)

Kilde: OECD, Labour force statistics, job tenure.

Indkomstsikkerhed

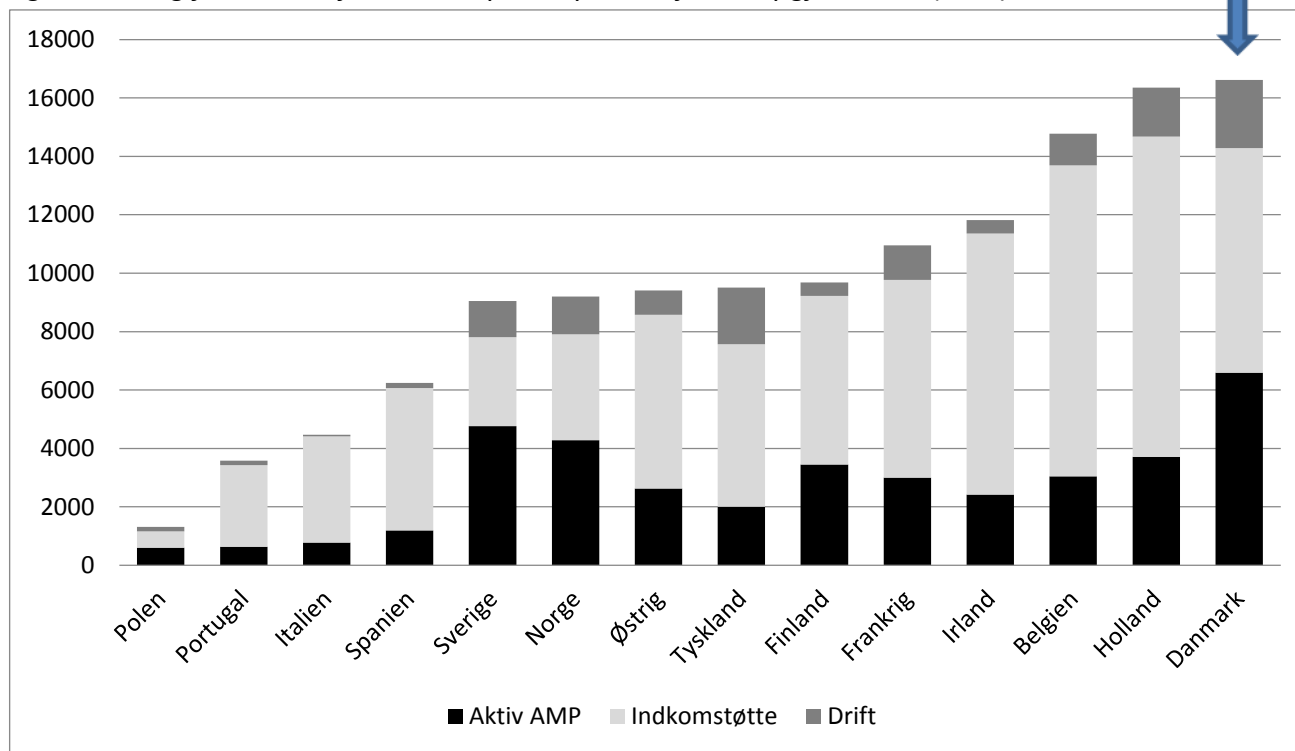
Figur 2.3. Nettokompensationsgrader i 2013. Gennemsnit af seks familietyper og tre indkomstniveauer i starten af ledighed (procent).

Kilde: OECD's database "Wages and Benefits" (2015).

Beskæftigelses sikkerhed – udgifter per arbejdsløs

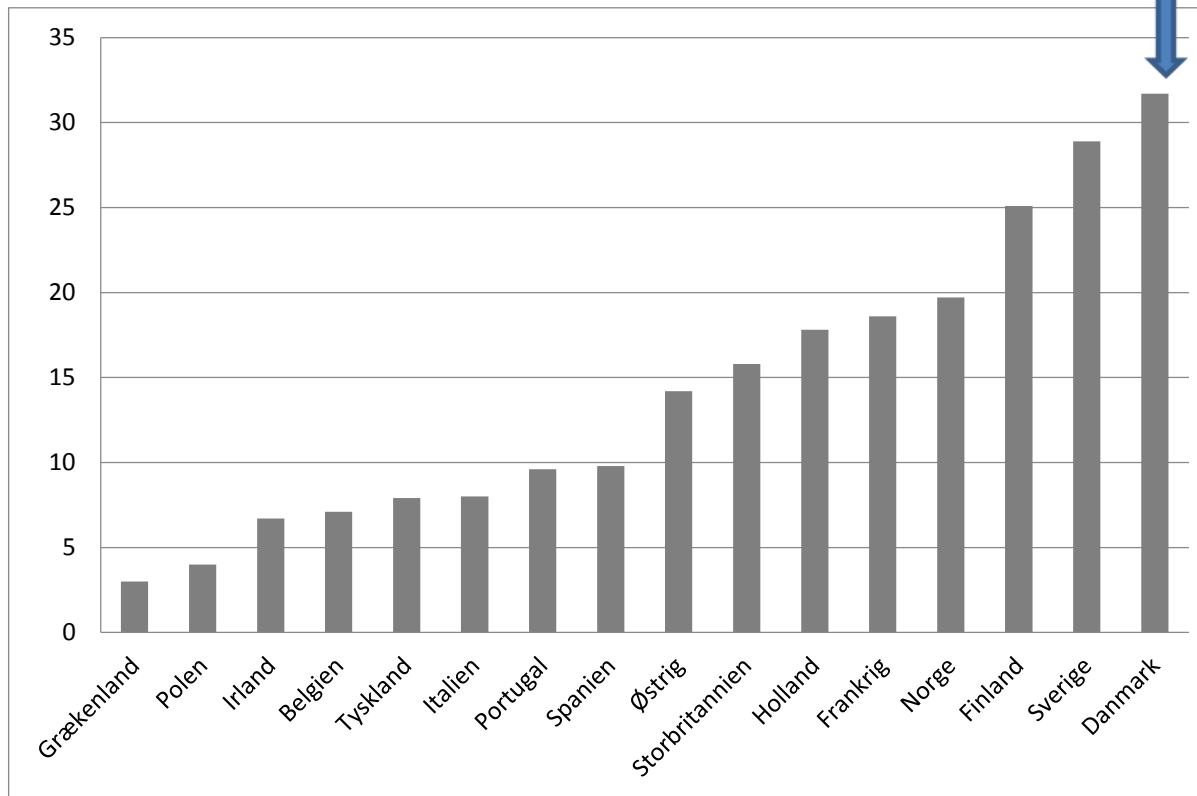
Figur 2.5. Udgifter til arbejdsmarkedspolitik pr. arbejdsløs opgjort i PPP (Euro) i 2012.

Kilde: Eurostats arbejdsmarkedspolitiske database. Oplysningerne for Irland, Spanien og Polen er fra 2011. Der foreligger ikke oplysninger for Storbritannien hverken for 2011 eller 2012.

Beskæftigelses sikkerhed – deltagelse i voksen- og efteruddannelse (VEU)

Figur 2.6. Deltagelse i offentlig eller privat VEU inden for de seneste fire uger, andel af de beskæftigede i alderen 25-64 år, 2014. (I procent).

Kilde: Eurostat (2015).

Data - spørgeskemaundersøgelser gennemført af Danmarks Statistik

Lønmodtagerundersøgelse

- Gennemført i august 2013 med et repræsentativt udsnit af danske lønmodtagere (gennemsnitlig arbejdstid >80 timer)
- Stikprøve: 2.315 personer
- Besvarelser: 1.344 personer
- **Svarprocent: 58 procent**
- Webbaserede besvarelser (62 procent) og telefonbesvarelser (38 procent)

Arbejdsgiverundersøgelse

- Gennemført i september 2013
- Repræsentativt udsnit af danske arbejdssteder (>6 ansatte)
- Svarpersoner er den personaleansvarlige eller direktøren/ejeren
- Stikprøve: 4.520 arbejdssteder
- Besvarelser: 1.499 arbejdssteder
- **Svarprocent: 33 procent**

Stadig fleksibelt arbejdsmarked

- Flere er dækket af funktionærlignende vilkår, men beskyttelsen er lempelig i internationalt perspektiv
- Fagbevægelsen er ikke med enkelte undtagelser kommet igennem med krav om bedre ansættelsesbeskyttelse
- Jobomsætningen forblev høj under finanskrisen

Danske lønmodtageres omtrentlige fordeling i forhold til rettighederne i funktionærloven, 2007.

Ansættelsesvilkår	Andel (procent)
Funktionærer i henhold til funktionærlovens bestemmelser	53
Ansatte på funktionærlignende vilkår iht. funktionærloven	11
Overenskomstansatte ikke-funktionærer	32
Ansatte på rent individuelle vilkår	4
Total	100

Kilde: Scheuer & Hansen 2011, tabel 4.

To-tredjedele af lønmodtagerne har korte opsigelsesvarsler (<3 mdr.)

Opsigelsesvarsel	Oplyst af virksomhederne (i procent af de ansatte)	Oplyst af lønmodtagere (i procent af lønmodtagere)
En måned eller mindre	35	33
Fra en til og med tre måneder	29	28
Fra tre til og med seks måneder	28	30
Mere end seks måneder	7	10
Total	100	100
N	1496	1274

Kilde: Obel-undersøgelsen (2013).

Høj oplevet jobsikkerhed...

- Tre-fjerdedele af lønmodtagerne mener at sandsynligheden for at de vil miste jobbet indenfor det næste år er lille eller meget lille.
- Blot 8 % finder sandsynligheden stor eller meget stor

*Hvor stor tror du sandsynligheden er for, at du vil miste dit arbejde inden for det næste år?
(Svar i procent).*

Meget stor	Stor	Hverken stor eller lille	Lille	Meget lille	I alt
3	5	17	26	49	100

...men stigende bekymring

I hvilket omfang er du bekymret for at miste dit nuværende job? (Svar i procent).

År	En hel del	I nogen grad	Kun lidt	Slet ikke	Ved ikke	I alt	N
2005	3	8	29	59	1	100	1233
2013	7	15	35	43	0	100	1344

Kilde: ISSP (2005) og Obel-undersøgelsen (2013).

...og frygt for ikke at kunne finde et lige så godt job

Hvor svært eller nemt tror du, det ville være for dig at finde et andet arbejde, der er mindst lige så godt som dit nuværende? (Svar i procent).

År	Meget nemt	Rimelig nemt	Hverken nemt eller svært	Rimelig svært	Meget svært	Ved ikke	I alt	N
2005	10	25	24	24	12	6	100	1237
2013	5	22	22	34	17	0	100	1344

Kilde: ISSP (2005) og Obel-undersøgelsen (2013).

Mange vurderer at den økonomiske tryghed er for lav...

*Danske lønmodtageres vurdering af den økonomiske tryghed i dagpengesystemet.
(Svar i procent).*

	For lav	Passende	For høj	Total
LO-medlemmer	50	42	8	100
FTF-medlemmer	42	51	7	100
AC-medlemmer	36	56	8	100
Medlemmer af andre a-kasser	35	51	15	100
Total (a-kasse medlemmer)	42	48	9	100
Total (alle lønmodtagere)	41	48	11	100

Note: N=1134 (a-kassemedlemmer). N=1306 (alle lønmodtagere). Sammenhængen mellem a-kasetilhørsforhold og vurdering af trygheden er signifikant på 0.000-niveau (chi2-test). Kilde: Obel-undersøgelsen (2013).

... og at ansættelsestryghed er blevet vigtigere

Betyder halveringen af dagpengeperioden, at tryghed i ansættelsen er blevet vigtigere for dig? (Svar i procent).

	Ja	Nej	Total
LO-medlemmer	75	25	100
FTF-medlemmer	61	39	100
AC-medlemmer	40	60	100
Medlemmer af andre a-kasser	59	41	100
Total (a-kassemedlemmer)	63	38	100
Total (alle)	62	38	100

Note: N=1155 (for a-kassemedlemmer). N=1216 (for alle lønmodtagere). Sammenhængen mellem a-kasetilhørsforhold og vurderingen af, om jobtryghed er blevet vigtigere, er signifikant på 0.000-niveau (chi2-test). Kilde: Obel-undersøgelsen (2013).

...og holdning til jobmobilitet er blevet mindre positiv

	Det er godt at skifte job med jævne mellemrum				
	Helt enig	Enig	Uenig	Helt enig	Total
2013	8	45	40	7	100
2005	30	47	18	5	100

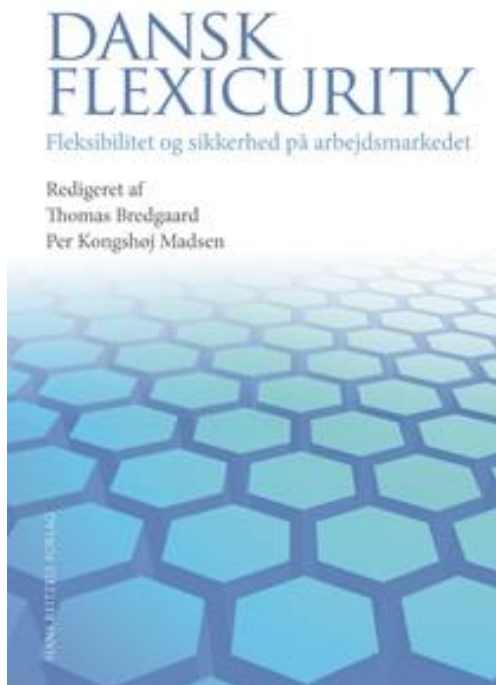
Kilde: 2013-data er fra Obel-undersøgelsen. 2005-data er fra Eurobarometer 64.1 om mobilitet på arbejdsmarkedet.

Konklusioner

- Dansk flexicurity består
 - Der er fortsat balance mellem et fleksibelt arbejdsmarked og sociale sikkerhedssystemer
 - Den aktive beskæftigelses- og efter/videreuddannelsesindsats understøtter balancen
- Men samtidig grund til bekymring
 - Stigende andel lønmodtagere er bekymrede for at miste jobbet og skifte job samt ønsker bedre ansættelsestryghed
 - Arbejdsgiverne er kritiske overfor forsørgelsessystemet og (hovedparten) kører på frihjul i beskæftigelsesindsatsen
 - Aftalemodellen er presset og fagbevægelsen svækket

Mere information...

Indholdsfortegnelse:

- Del 1. Balancerne i dansk flexicurity
 - Dansk flexicurity
 - Er dansk flexicurity noget særligt?
 - Flexicurity og institutionel teori
- Del 2. Dansk flexicurity i ubalance
 - Jobsikkerhed og fleksibilitet
 - Indkomstsikkerhed
 - Beskæftigelsessikkerhed
 - Arbejdsgiverne og flexicurity
- Del 3. Perspektiver på flexicurity
 - Det kollektive aftalesystem og udviklingen af fleksibilitet og sikkerhed
 - Flexicurity, dansk økonomi og den økonomiske krise
 - Flexicurity, mobication og europæisk beskæftigelsespolitik
 - Flexicurity, køn og ligestilling